

N:o 26.

Af herr **Treffenberg**, *angående revision af skogslagstiftningen m. m.*

Uti en under nu pågående riksdag i Andra Kammaren väckt motion har Herr *Vahlén* föreslagit Riksdagen att i skrifvelse till Kongl Maj:t anhålla,

»att Kongl. Maj:t ville låta infordra och för Riksdagen framlägga uppgift på den jordbruksfastighet, som af bolag eges i de delar af vårt land, der skogsafverkning i mer betydande utsträckning förekommer, afvensom statistiska uppgifter, utvisande tillväxten af denna bolagsegendom och den sjelfegande jordbrukareklassens deraf orsakade förminskning; samt att Kongl. Maj:t ville, för så vidt de inhemtade upplysningarna sådant föranleda, för Riksdagen föreslå de åtgärder, som för bibehållande af en sjelfegande jordbrukarebefolkning i samma trakter kunna anses af förhållandena påkallade.»

Denna motion eger väl det företräde framför sin föregångare vid 1892 års riksdag, att motionären — i stället för att, såsom då, för vinnande af ett oomtvisteligt godt ändamål, ifrågasätta användandet af ett lika oomtvisteligt förkastligt medel, eller det överkställbara, obehöfliga och skadliga förslaget att begränsa möjligheten för bolag att underlägga sig jordbruksfastighet till hvilken utsträckning som helst — denna gång inskränkt sig till att åt Kongl. Maj:t, jemte begäran om en statistisk utredning af anmärkta missförhållandet, öfverlemnna omsorgen att söka råda

bot för detsamma; men äfven i den sålunda onekligen förbättrade form, under hvilken motionen numera framträd, synes mig den erinran med fog kunna framställas, att densamma innefattar försök till lösning af endast *en* helt visst i och för sig i hög grad vigtig, men dock jämförelsevis liten del af en stor fråga, som under de senare åren i pressen, broschyrer och riksdagsmotioner allt mer och mer träd i förgrunden, påkallande statsmagternas ingripande — *frågan nemligen om en omfattande revision af den nu gällande skogslagstiftningen i syfte att åstadkomma en både ur finansiell och forstlig synpunkt förbättrad hushållning med såväl statens och andra allmänna som enskildes skogar.*

Då jag härmed tillåter mig att underställa Riksdagens pröfning en motion i sådant syfte, lär jag knappast behöfva förutskicka den erinran, att, då förevarande fråga i hela dess räckvidd under sig inbegriper en mängd skilda spörsmål och bland dessa flera af sådan omfattning, att icke ens en någorlunda uttömmande framställning af desamma låter sig inpassas inom ramen af en riksdagsmotion, jag följaktligen måste inskränka mig till att här nedan endast antydningvis framhålla några hufvudpunkter, hvilka synas mig företrädesvis böra blifva föremål för den af mig åsyftade revisionen.

Härvid möter oss i främsta rummet frågan om *hushållningen med statens egna skogar.* I detta hänseende hafva, såsom känt torde vara, de betraktelser, hvilka af f. d. amanuensen i domänstyrelsen, grefve *Sten Lewenhaupt*, anstält uti en af honom nyligen af trycket utgifven broschyr med titel: »Ett förslag till omreglering af svenska statens skogsväsende», ådragit sig en allmännare uppmärksamhet och helsats från skilda håll med klander eller bifall. Sjelf antager författaren, såsom af förordet till broschyren framgår, möjligheten att hans utredning i vissa delar icke skall vinna godkännande, men uttalar i sammanhang dermed den förhoppning, att denna utredning »åtminstone må kunna anses vara till något gagn, såsom manande till försigtighet eller såsom eggande till nya, för landet gagneliga lagstiftningsåtgärder». Det är att hoppas, att en snar framtid skall häruti gifva författaren rätt, ty om också åtskilliga af de utaf honom föreslagna åtgärder äro egnade att väcka betänkligheter eller till och med bestämdt afböjas, såsom exempelvis förslaget att öfverlåta stockfångst- och nybyggesskogarne åt innehafvarne under oinskränkt eganderätt, så förekomma vid sidan häraf i broschyren flera uppslag till genomgripande reformer i andra rigtningar, hvilka lika afgjordt synas förtjenta att vinna framgång eller åtminstone tagas under allvarligt öfvervägande.

Dit hör förnämligast förslaget om *statsskogarnes konsolidering till större skogskomplexer, möjliga att förvalta utan ekonomisk förlust*. Bekant är, hurusom staten allt sedan år 1860 i landet norr om Dalelven afsatt till kronoparker så betydande vidder, att hela arealen af i statens ego varande skogsmark, enligt hvad sammanförda officiella siffror, hemtade ur 1890 års statistik, utvisa, i dessa landsdelar utgör nära 2,000,000 har produktiv skogsmark, häruti ej inräknadt ännu oafvittrade kronomarker och s. k. öfverloppsmarker, utgörande med impedimenter öfver 1,000,000 har. Särskildt i de län, som ännu år 1860 väntade på den allmänna afvittringen, eller Norr- och Vesterbottens samt Kopparbergs län, intaga statsskogarne en stor del af all befintlig utmark, nemligen i Kopparbergs en åttendedel, i Vesterbottens en tredjedel och i Norrbottens hälften; utgörande den staten tillhörande produktiva skogsmarken, oafvittrade områden och öfverloppsmarkerna undantagna — i Norrbotten nära 1,000,000 har och i Vesterbotten 600,000 har. I södra Norrland äro deremot statens skogar jemförelsevis mera obetydliga och dessutom synnerligen spridda, hvilket förhållande än mera gäller landet söder om Dalelven, der arealen kronoparker, flygsandsfält samt domän- och civila boställsskogar år 1890 icke utgjorde mer än 219,698 har 64 ar produktiv skogsmark, fördelad på icke mindre än 2,130 ställen med i medeltal 100 har på hvartdera. — Det är klart, att en sådan skogarnes spridda belägenhet i hög grad försvårar och fördyrar förvaltningen. Medan de norra landsdelarnes 2,000,000 har administreras af en personal, uppgående till 4 öfverjägmästare, 36 jägmästare och 129 kronojägare, finnas för de södra länens 220,000 har anställda icke mindre än 5 öfverjägmästare, 38 jägmästare och 134 kronojägare, eller tillhoppa 8 tjänstemän mer än i de norra länen; och under det att ett jägmästaredistrikt i Norr- och Vesterbottens län i medeltal innefattar 76,000 har statsskog, innefattar det i landet söder om Dalelven icke mer än 6,000 har statsskog, fördelade på i medeltal 60 olika ställen inom ett flera härad omfattande område. Att vården af och tillsynen öfver skogarne härigenom blir lidande, torde ligga i öppen dag. Om denna vård och denna tillsyn skola blifva tillfredsställande, bör väl skogsförvaltaren finnas på platsen för att kunna leda alla viktiga arbeten, skogskulturer, afdikningar, gallringar i medelålders bestånd, utstämpling af mogen eller skadad skog etc. etc., likasom han bör öfvervaka, att intrång ej göres och att underslef ej begås eller skada förorsakas t. ex. vid virkesafforsling o. s. v. Med den anordning, som nu finnes, eller att revirförvaltaren har ett 60-tal särskilda statsskogar att be-

vaka, måste naturligen en hel del af berörda arbeten delvis eller alldeles eftersättas, t. ex. den både för skogen vigtiga och i ekonomiskt hänseende ofta fördelaktiga gallringen. Hvad sjelfva tillsynen beträffar, blir denna naturligen nästan ingen eller inskränker sig till ett blott konstaterande af begånget underslef i stället för att, såsom sig borde, *förebygga* sådana. På samma gång sålunda sjelfva skogsvården lider och stannar på en ståndpunkt, som ej är staten värdig, uppstå betydande ekonomiska förluster på en tyngande förvaltningsapparat, på resekostnader, som, om reviren utgjort samlade skogskomplexer, alldeles kunnat undvikas, och på minskade inkomster, derigenom att afverkningen ej kunnat nog rationellt bedrivas o. s. v. — Det vill väl synas, som om insigten uti dessa förhållanden på senaste tiden börjat allt mer arbeta sig fram, men ännu har densamma ej på långt när fått göra sig tillräckligt gällande. Att skogsförvaltningen ännu måste dragas med vården af och tillsynen öfver en mängd småskogar, alldeles otillräckliga för att bilda kronopark, kan naturligtvis ej undvikas, så länge samma skogar ännu kvarstå i statens ego, men deremot synes det desto viktigare, att vid den nybildning af kronopark, som i stor skala pågår i form af inköp af enskild mark samt afsättande af domänskogar, all hänsyn tages till behovet af skogsegendomens konsolidering till större komplexer, tillräckliga att bära kostnaden för en särskild förvaltning. Så vidt tillgängliga uppgifter utvisa, har dock hittills inköpet af kronoparker, om än på senare tider mera koncentreradt, endast i undantagsfall afsett ökning af förut befintlig kronopark, hvaremot på en mängd ställen bildats nya sådana, hvilka väl knappast i något fall haft tillräcklig omfattning för att bilda ett särskildt jägmästarerevir. Och att vid afsättandet af domänskogar i allmänhet endast vunnits mindre kronoparker framgår t. ex. deraf, att år 1890 allaredan voro afsatta 99 stycken dylika skogar om tillsammans allenast 18,789 har 99 ar, motsvarande ungefär 190 har för hvardera. — Med hänsyn till allt hvad sålunda framhållits synes det nog förtjena att komma under ompröfning, *hurvida ej möjlighet finnes för att genom föryttring af de mindre statsskogarne och inköp af större skogskomplexer statens skogsegenedom skulle kunna sammanföras till slutna revir, hvar och ett under sin särskilde förvaltare*. Då emellertid svårighet nog torde uppstå att, utom i färre fall, få komplexerna nog stora för att bära anställandet af en jägmästare, torde det måhända blifva nödvändigt att bilda ett lägre slag af förvaltande tjänstemän, eller med förvaltningsuppdrag beklädda kronojägare, likasom i Tyskland lærer ega rum å mindre revir. Men torde också då blifva nödvändigt att, för minskande af det å dessa

lägre tjänstemän hvilande ansvar, å statens ordinarie uppbördsmän öfverflytta det mesta bestyret med skogsmedlens uppbärande och redovisning, en reform, som äfven i öfrigt synes desto lämpligare, då en stor del af sjelfva virkesförsäljningen redan nu verkställas genom dessa uppbördsmän. Det lider ej något tvifvel att anställandet af kronojägare som skogsförvaltare skulle väsentligen underlätta konsolideringen af statsskogarne, då annars endast ett fåtal af den uvarande statsskogarne skulle kunna behållas.

Hvad nu är sagdt gäller, såsom synes, statens skogsförvaltning i södra och mellersta Sverige, eller i de län, som ligga söder om Dalelven. Det finansiella resultatet af denna förvaltning antydes af grefve *Lewenhaupt* genom en hänvisning till förhållandet, sådant det, enligt den officiella statistiken för år 1891, gestaltade sig, då nämligen utgifterna för förvaltningen af statsskogarne uppgingo till 550,884 kronor 51 öre, men inkomsterna af samma skogar till endast 311,217 kronor 79 öre, hvadan utgifterna öfverstego inkomsterna med 239,666 kronor 72 öre; och väl skulle man, med ett sådant resultat för ögonen, tvingas att dela grefve *Lewenhaupts* förvåning öfver »huru vår Riksdag, annars så njugg på anslag, är från år kunnat medgifva ökning af budgeten för forstliga ändamål», om förklaringsgrunden härtill icke låge nära till hands, eller uti det kända förhållandet, att »Norrlands statsskogar lemna en så stor afkastning, att derigenom beredes möjlighet att betala icke blott den norrländska skogsförvaltningen, utan äfven de södra landsdelarnes».

Erinran härom bildar för betraktelsen en naturlig öfvergång till förhållandet med statsskogarne i Norrland, hvarvid den jemförelsen genast sjelfmant erbjuder sig, att, om misshushållningen i de södra landsdelarne ytterst har sin grund uti *missförhållandet emellan en storartad förvaltningsapparat och ett relativt obetydligt förvaltningsobjekt*, så framträder misshushållningen i de norra landsdelarne i en alldeles motsatt rigtning, eller uti *missförhållandet emellan en orimligt liten förvaltningsapparat och ett storartadt förvaltningsobjekt*. Redan förut har det blifvit anmärkt, att under det att jägmästaredistriktet i landet söder om Dalelven i medeltal omfatta 6,000 har statsskog, så innefatta distriktet i Norr- och Vesterbottens län i medeltal 76,000 har statsskogar och betjenas, sådant oaktadt, af ett mindre antal skogstjänstemän än i de förstnämnda distriktet. Om anställandet af en så stor tjänstepersonal, som för närvarande är fäst vid skogsadministrationen i södra Sverige, är af verkligt behof påkalladt, så torde väl också i det norra Sverige skogspersonalen böra ökas i förhållande till det ökade område, för hvars betjening denna personals verksamhet tages i an-

språk, men i sådant fall skulle de norra länen erhålla, i stället för såsom nu 4 öfverjägmästare, 36 sådane, i stället för 36 jägmästare, 432 sådane och i stället för 129 kronojägare, 1,548 sådane.

Uti rikets norra län, särskildt Norr- och Vesterbottens, lärer väl konsolideringen af statsskogarne endast i färre fall blifva behöflig, men deremot måste här mycket vara att göra för ett bättre tillgodogörande af den befintliga skogstillgången. Det lärer ej vara något tvifvel underkastadt, att å dessa skogar, hvilka just under senaste tider afsatts till kronoparker och dermed börjat att för statens räkning tillgodogöras, finnas oerhörda mängder öfvermoget, moget eller skadadt virke, hvilket borde ur forstlig synpunkt så snart som möjligt afverkas. Hvilka dessa mängder äro, kan ej ens approximativt uppgifvas, då första villkoret för en ordnad skogshushållning, eller en tillförlitlig beräkning af skogens grundmassa, ännu saknas, och såsom följd häraf indelningsplaner icke finnas upprättade för mer än ett fåtal af skogarne. Men en ungefärlig föreställning om förhållandet får man, om man kastar en blick på den af öfverjägmästaren *Nils Sjöberg* i Luleå den 31 januari innevarande år meddelade officiella uppgift, hvilken såsom bilaga åtföljer denna motion. Af denna uppgift framgår nemligen, att på några få kronoskogar inom Arvidsjaur, Råneå och Öfverkalix socknar de skadade och mogna trädens antal uppgår, de förra till 227,576 träd, motsvarande i medeltal icke mindre än 26 procent af hela den afverkningsbara virkesmassan, och de senare till 664,328 träd, motsvarande 74 procent af virkesmassan. Det synes nu vara af stor vikt, att *en allmän undersökning verkställes å samtliga statsskogar norr om Dalelven* för närmare utredning i detta afseende, t. ex. på sådant sätt, att inom de särskilda kronoparkerna alla träd, som under den närmaste framtiden borde afverkas, jente timmerännen blefve räknade; och kunde sedermera alla sådana träd, som kräfde afverkning, traktvis utbjudas till försäljning, med iakttagande naturligtvis, att nödig fröträdställning bibehålles. Denna afverkning, som ur forstlig synpunkt skulle vara högst gagnelig, då återväxten derigenom i hög grad blefve påskynad, och som för statsverket skulle medföra en högst betydlig vinst, borde naturligen utsträckas till en längre tidsrymd, afmätt sålunda, att efter dess slut god tillgång på utvuxet virke å nyo skulle kunna påräknas. Äfven för Norrlands skogsvård öfver hufvud skulle ett sådant utsläppande i handeln af kronans virkestillgångar, hvarpå man säkerligen hållit allt för länge till förlust för statsverket och till skada för föryngringen af skogarne sjelfva, innebära en väsentlig fördel, i det stora sågverksbolag, som för

att hålla rörelsen uppe nu måste gå ned till mindre timmerdimensioner, skulle kunna spara dessa för framtida afverkning. Visst är det sant, att i trots af denna misshushållning inkomsten af statsskogarne under de senare åren allt mer och mer ökats, men lika visst torde det vara, att dessa skogar, om de blefve underkastade en i forstligt hänseende tillfredsställande behandling, skulle äfven i fiskaliskt hänseende lemna staten en afkastning vida öfverstigande den, som nu af dem uttages. Och det gäller väl äfven och ännu mer om skogsadministrationen, hvad som nyligen så sant blifvit yttradt i pressen beträffande riksbankens inkomster: »Vi lefva i en tid, då viktiga, af pligt och nödvändighet dikterade beslut, fattade af svenska folkets representanter, kräfva växande skattepålagor, och då nya skatteobjekt till följd deraf måste sökas på alla håll och kanter. Det kan därför vara dubbelt skäl för Riksdagen att noga taga vara på och granska de resurser, vi redan ega, samt tillse, huruvida icke åtgärder må synas välgrundade, hvilka omdana befintliga inkomstkällor i sådan anda, att de blifva mera tidsenliga och vinstgifvande.»

Utom den här ofvan behandlade frågan om statsskogarnes konsolidering till större skogskomplexer framhåller grefve *Lewenhaupt* i sin ofvan nämnda broschyr äfven ett andra önskningsmål såsom egnadt att i hög grad underlätta genomförandet af ofvannämnda reform och följaktligen äfven förtjent att tagas i allvarligt öfvervägande, nemligen förslaget att skilja förvaltningen af kommunal- och andra allmänna skogar, af hvilka staten ej uppstår afkomst, från statens egen skogsförvaltning.

Verkningarna nemligen af 1866 års beslut, hvarigenom en noggrannare tillsyn öfver ecklesiastika boställsskogarna, häradsallmänningarna m. fl. dylika skogar uppdrogs åt statens revirförvaltare, hafva med visshet för statsverket hufvudsakligen medfört en betydlig tunga, på samma gång det torde kunna antagas såsom sannolikt, att vederbörande skogsinnehafvare ej varit tillfredsställda med den vidtagna anordningen. Till en början hafva väl åtminstone statens skogsbetjente af denna förvaltning skördat en ej obetydlig biförtjenst genom indelningsarfvodena, hvilka t. ex. af de ecklesiastika fonderna medtagit högst afsevärda belopp, men sedan numera det mesta indelningsarbetet är afslutadt, torde möjligen äfven tjänstemännen känna sig besvärade af denna förvaltning, som betydligt inkräktar på deras tid och intresse till förfång för vården af statens egna skogar. Och statsverket, som förut ej uppburit ett öre för de kultur- och andra arbeten, som dess tjänstemän utföra å dessa allmänna skogar, har först i följd af beslut vid 1889 års lönereglering för skogstjenste-

männen kommit i åtnjutande af någon sådan ersättning. Beloppet af denna är dock helt obetydligt, i det den uppgår till allenast några tusen kronor, hvilket bidrag visserligen ej kan anses stort vid jämförelse med den betydliga förvaltningspersonalen, som, efter hvad förut visats, alldeles icke motiveras af statsskogarnes egen omfattning. — När på senare tiden nya kommunalskogar bildats, t. ex. de s. k. besparingsskogarne i Dalarne, hafva uti de för förvaltningen af dessa skogar fastställda reglementen bestyret med den forstliga förvaltningen icke blifvit uppdraget åt kronans revirförvaltare, såsom ett med deras tjänster ovilkorligen förenadt åliggande, utan ega sockenmännen att till förvaltare antaga annan sakkunnig person, för hvilken de hafva förtroende. — Att öfverlemna äfven de gamla kommunalskogarne och andra allmänna skogar, hvaraf staten ej uppbar afkomst, åt vederbörande innehafvare med vilkor att samma skogar skola under kontroll af kronobetjeningen vårdas enligt af statens skogsingeniör upprättad hushållningsplan, der sådan ej i anseende till skogens mindre omfattning eller beskaffenhet i öfrigt ansåges obehöflig, torde icke medföra någon synnerlig våda för misshushållning med dessa skogar. Och för konsolideringen af statens egna skogar är denna utskiftning i organisationen nödvändig, då, för den händelse dessa skogars förvaltare skulle taga befattning med de andra allmänna skogarne, sjelfva syftet med konsolideringen skulle förfelas.

Ändtligen och såsom ett tredje önskningsmål ifrågasätter grefve *Lewenhaupt*: att *stockfångst-, bergverks- och nybyggesskogarne skola åt innehafvarne öfverlätas under oinskränkt eganderätt, äfvensom att de för Norrbotten och Gotland utfärdade restriktiva skogslagar skola upphävas.*

Här kan, såsom jag redan förut antydt, jag icke längre följa grefve *Lewenhaupt*, ehuru jag anser, att lagstiftningen särskildt i fråga om nybyggesskogarne, likasom öfver hufvud i fråga om den enskilda skogsvården i Norrland tarfvar en grenomgripande förändring, men i en helt annan riktning än den grefve *Lewenhaupt* föreslagit.

För att emellertid kunna rätt uppskatta behovet, ja nödvändigheten af en sådan förändring är det nödigt, att man gör sig klart reda för och stadigt för eftertanken fasthåller den betydelse, som trävaruindustrien numera intager i vårt näringslif. Det är sålunda nödigt att man erinrar sig, att denna industri är af största vikt, ej blott för Norrland, utan för hela Sverige, då nemligen trävaruexportens värde utgör ungefär en tredjedel af värdet af landets hela export och, om i denna exports värde inräknas allt, som erhålles ur Sveriges skogar, såsom trämassa, tändsticks-

virke m. m., närmar sig hälften af hela exportvärdet. Vid detta förhållande och då vår import och räntorna på våra utländska skulder måste betalas med guld eller med sådana landets produkter, som exporteras, är det uppenbart, att om trävaruexporten blott för ett enda år afstannade eller väsentligen minskades, så skulle detta medföra oberäkneligt elände, icke blott för dem, som deraf närmast beröras, eller alla sågverksegare och deras arbetare, utan äfven för landtbrukarne i mellersta och södra Sverige, som på Norrland hafva afsättning för sina produkter, och för hela vår handelsflotta, ja, nästan för hvarje annat område af vårt näringslif.

Af allt detta följer, att lagstiftningen, långt ifrån att hämma trävaruindustriens utveckling, fast hellre bör underlätta möjligheten för densamma att åtminstone vidmagthålla den predominerande ställning, som denna industri sedan några tiotal år tillbaka lyckats tillkämpa sig. Men det första och oeftergiftigaste vilkoret härför är, att, tvärtemot det fåkunniga tal, som man så ofta få höra, lagstiftningen icke hindrar sågverksbolagen att fortfarande under full eganderätt förvärfva stora skogskomplexer. Betydelsen häraf har på ett slående sätt framhållits i de artiklar rörande den norrländska skogshushållningen, som docenten *Carl Bovallius* nyligen publicerat i »Nya Dagligt Allehanda»; och tillåter jag mig att till frågans belysning, från denna dess viktigaste, men för den stora allmänheten sannolikt dolda eller föga beaktade sida, ur ofvannämnda artiklar här meddela följande utdrag:

»De, som kämpa emot sågverksbolagens stora skogsköp, pläga anföra Norge som exempel, der ju i de flesta fall sågverksegaren ej tillika är skogsegare, och framhålla, att så borde vara förhållandet äfven i Sverige. Jag anser också förhållandena i Norge vara ett särdeles belysande exempel, men ett varnande exempel, och skall därför tillåta mig att här lemna en kort framställning af, huru saken utvecklats sig der. Som bekant, är trävaruindustrien vida äldre i Norge än i Sverige, och ända till midten af innevarande sekel intog Norge såväl kvantitativt och kvalitativt som genom billigare fraktkostnader en härskande ställning inom densamma. Denna framstående ställning är nu slut, och Norges trävaruexport uppgår, sedan numera fraktskilnaden blifvit i det närmaste utjemnad och fastän den i kvantitet är nästan oförändrad, för närvarande till föga mer än en tredjedel af Sveriges. Denna omständighet skulle emellertid ej visa något annat, än att Norges skogar gäfvade mindre afkastning än Sveriges, om icke det viktiga faktum tillkomme, att Norges ex-

port af gröfre eller plankdimensioner högst betydligt aftagit, under det att exporten af smådimensioner tilltagit. Häraf framgår, att de norska skogarne numera innehålla endast ringa antal träd af sådan dimension, att de kunna lemna plankor, ty om sådana funnes i nämnvärd mängd, skulle de otvifvelaktigt i första runnet afverkas. De norska skogarne hafva således ej tillåtits mogna, och orsaken härtill är helt enkelt den, att de varit och äro fördelade på ett stort antal egare, hvilka antingen ej haft råd att låta dem mogna eller velat så fort som möjligt taga ut ur dem, hvad som var säljbart. Detta är regeln, men undantag finnas. Några få stora bolag eller firmor existera nemligen i Norge, hvilka ega ansevärliga skogskomplexer, och det anmärkningsvärda och för den fråga jag här behandlar särdeles instruktiva förhållandet eger rum, att dessa bolag och firmor allt jemt hafva tillgång till mogen skog och att nästan hela den norska plank-exporten af dem utföres. Den dominerande ställningen i marknaden forloras väl snarare genom försämring af den exporterade varans kvalitet än genom minskning i exportkvantiteten, eller för att tillämpa detta på trävarumarknaden: kan ett land allt jemt producera de eftersökta plankdimensionerna, hvilka erhållas endast ur mogen skog, bibehåller det sin öfverlägsenhet i världsmarknaden, men om dess export sjunker ned till hufvudsakligen smärre dimensioner, förlorar det densamma. En köpare betalar nemligen gerna ett högt pris för de speciella sorter han önskar och medtager i sådant fall äfven »common sizes». Skall han deremot köpa endast de senare, vill han köpa billigt, ty sådana varor kunna fås öfver allt. För att belysa äfven den stora verkliga prisskillnaden mellan sågadt virke af plankdimension och dylikt af ringa groflek kan jag nämna, att i närvarande stund en standard *quarta* furuplankor 3 t. $\times$ 9 t. gäller 7 pund st., under det en standard 1 t. $\times$ 5 t. och $\times$ 4 $\frac{1}{2}$ t. furuplanchetter osorterade (d. v. s. bestående af prima, sekunda, tertia och quarta) endast betalas med 4 pund st. Då dessutom tillverkningskostnaden är större för smådimensionerna än för plankdimensionen, är det ju tydligt, huru mycket högre värde den senare har. Häraf framgår, enligt mitt förmenande, alldeles klart, att skogarnes bibehållande på allt för många händer i längden verkar skadligt på landets träexport, och att å andra sidan genom deras samlande på *jemförelsevis* få och kapitalstarka händer, som hafva råd att gifva skogen nödig vård, exportens kvalitativa värde bibehålles. Jag skall i en senare artikel visa, att den, hvad Sverige angår, ej heller i kvantitativt hänseende behöfver nedgå. Man kan därför, enligt min åsigt, endast med tillfredsställelse konstatera,

att förhållandet i detta afseende gestaltat sig annorlunda i Sverige än i Norge. Ty som det nu är, behöfva vi ej frukta, att Sverige skall förlora sin öfvervigt inom denna industri, tvärt om torde Sverige, om nu pågående utveckling utan hinder får fortgå, vara i stånd att lugnt upptaga konkurrensen med andra länder, hvilket icke skulle vara förhållandet, om de svenska sågverksegarne, i likhet med de flesta norske, i allmänhet underlätit att bygga sin industri på den enda sunda grundvalen, *eganderätten till skogsmarken.*

För hvar och en, som har någon kännedom om det sätt, hvarpå denna industri måste bedrifvas, om de stora kapital, som måste läggas i sågverk, flottleders upprensning, aflöningen af en stor arbetsstyrka m. m. och om de vanskligheter, affären är underkastad genom de stora fluktuationerna i trävarumarknaden, är det klart, att en klok sågverksegare måste sträfva efter att hafva råvaran sig tillförsäkrad på sådant sätt, att han ej vid ett prisfall i marknaden genast måste lägga ned sitt verk och afskeda det större eller mindre antal arbetare, som deraf hafva sin bergring. Är han för timmertillgången hänvisad endast till de på många orter små eller sällan förekommande utstämplingarna från kronoparkerna och till köptimmer från böndernas skogar, så har hans affär en prekär tillvaro, och hans arbetare och deras familjer äro mycket att beklaga. I dessa dagar hafva inom ett af de norrländska sågverksdistrikten 10 å 12 sågverk nedlagts och de vid dem anstälde arbetarne afskedats. Detta är sorgligt, ty det alstrar nöd, missnöje och utvandring. Orsaken härtill är, att dessa sågverksegare underlätit att skaffa sig egna skogar, tillräckliga för sina verks behof; och med hufvudsakligen köptimmer, d. v. s. timmer, som afverkas och säljes af skogsegare, som icke ega sågverk, kunna de numera icke under dåliga träkonjunkturer drifva sina verk utan förlust. En dylik skogsegare har nemligen alla fördelar på sin sida gent emot en sågverksegare, som saknar egna skogstillgångar. Den förre afverkar, endast då timmer står högt i pris, och han förlorar ej mycket i ränta genom att låta skogen stå kvar och växa, ej heller har han någon fast arbetspersonal att sörja för. Den senare åter måste köpa timmer, äfven om han skulle förlora derpå, för att kunna drifva sitt verk och dermed skaffa arbete åt sitt folk, eller också måste han nedlägga sågverket och afskeda sina arbetare.»

Så långt docenten *Bovallius*. Rigtigheten af hans faktiska uppgifter och befogenheten af hans derpå grundade åskådningssätt lär svårigen kunna bestridas. Fullt berättigade äro alltså trävarubolagens både af

sjelfbevaringsdrift och af omtanken för arbetarnes bästa härledda sträfvan den att bilda stora skogskomplexer. Framgången åter af dessa sträfvan den likasom också den onekligen dermed förenade faran för tillvaron af ett sjelfgande bondestånd i vissa delar af vårt land förklaras af flera omständigheter, hvilka dels ligga i sakens egen natur och dels bero på en bristfällig lagstiftning.

Till det förra slaget hör i främsta rummet det kända förhållandet, att trävarubolagens utvidgningsbegär eger en kraftig bundsförvandt i den naturliga beskaffenheten af sjelfva jordmänen i Norrland. Norrlands jord är nemligen af den beskaffenhet, att allra största delen deraf ej lämpar sig för jordbruk, och det enda, som kan växa på dess sandmoar, dess berg och dess stenuppfyllda trakter, är skog. Det är alltså alldeles naturligt, att ett hemman, hvars odlade jord kanske utgöres af endast 10 å 15 tunnland, men hvars skogsmark utgör 700 å 1,000 tunnland, egentligen är att anse som ett skogshemman. Här af följer emellertid, att ett dylikt hemman har ett vida större värde för sågverksegaren än för landbrukaren. Men då så är, kan också sågverksegaren betala mera för detsamma än någon bonde. Med andra ord: den förnämsta orsaken till de nu pågående stora inköpen af skogshemman för sågverksegarnes räkning ligger deri, att jordbrukaren ej vid dessa köp kan konkurrera med sågverksegaren, enär nämnda hemman lämpa sig vida bättre för trävaruindustriens än för jordbrukets behof. Så snart ett dylikt hemman af en eller annan orsak säljes, kommer det därför i sågverksegarens händer. Detta är olyckligt för *jordbruket*, d. v. s. för den odlade delen af hemmanet, och framför allt i så måtto att den sjelfständige bondens existens i skogsbygden är hotad, men faran kan aflägsnas — och här möter man en bristfällighet i lagstiftningen — faran kan aflägsnas, om, såsom äfven *Bovallius* framhållit, sådan förändring i lagen om hemmansklyfning den 6 augusti 1881 genomföres, hvarigenom möjligheten för sågverksbolagen *underlättas*, — ty målet kan, dock endast i vissa fall, eller då afsöndringen afser mer än en femtedel af hemmanets egovidd, äfven utan förändring i lagen redan nu vinnas, ehuru endast genom att i viss mån kringgå bestämmelserna i 13 § af densamma och i förening med onödiga kostnader och tidsutdrägt — *dels* att hädanefter köpa och särskildt skatta för skogen från ett hemman, under det bonden kan behålla och skatta för inegojorden jemte husbehofsskog, och *dels* att från de skogshemman, sågverksegarne redan köpt, försälja inegorna och husbehofsskog med den del af hela hemmanets skatt, som rättvisligen kan på dem belöpa sig, men be-

hålla skogen och betala skälig skatt till staten för densamma. Något annat sätt finnes helt enkelt icke. Att genom lag hindra det fria aftalet mellan allmogen och sågverksegaren, är en utopi, som aldrig kan realiserast. Ett dylikt försök skulle endast leda till ständiga kringgåenden. Om en hemmansegare dör samt hans bo skall skiftas, och en sågverksegare vill betala t. ex. 10,000 kronor för hemmanet, medan en bonde kan betala endast hälften af denna summa, vore det ju vidunderligt att vilja genom lag hindra arfvingarne att komma i åtnjutande af det högre beloppet. Ett andra sätt vore visserligen att göra skogshemmanen till fideikommiss, som ärfdes från far till son, men ej finge säljas. Men fideikommissens tid är förbi och emot dem talar allt, och framför allt annat rättvisan, som förbjuder, att bondens öfriga barn härigenom skulle blifva arflösa. Hvarje annat försök således att lösa frågan, än det här ofvan förordade, måste aflöpa fruktlöst och skulle för öfrigt drabba egaren af ett skogshemman hårdare än sågverksegaren. Denne skulle nemligen alltid i mindre grad blifva lidande, enär han ju hade den utvägen öppen att köpa timret från skogen eller arrendera densamma. Men skogsvården skulle härigenom lida ett ofantligt men, ty såsom erfarenheten visar, äro skogsarrenden förkastliga, och bonden själf förstår ej att sköta sin skog. Det är således i främsta rummet för bondens egen och för en rationel skogsvårds skull, som den föreslagna lagförändringen är nödvändig, och derigenom vunnas en garanti för såväl den själfständige hemmansegarens i skogsbygden som ock jordbrukets i samma trakter framtida existens, då deremot, om denna åtgärd ej vidtages, det väl kan befaras, att såväl hemmansegare som jordbruk i sinom tid skola försvinna. Om en bonde af omständigheterna tvingas att sälja sin egendom, måtte det väl vara bättre, om han har tillfälle att sälja endast skogen, men behålla den odlade jorden, än att nödgas afhända sig båda delarne. Lagförändringen afser alltså i vida högre grad bondens än sågverksegarens intresse, ty för denne är det ganska likgiltigt i de flesta fall, om vid köpen den odlade jorden medföljer eller icke.

Hvad nu är sagdt, gäller om skogshemman i Norrland i allmänhet och om den för alla innehafvarne af dessa hemman gemensamma faran af hemmanens fortgående öfvergång till trävarubolagen. Men dertill kom-

mer, hvad särskildt lappmarkerna angår, att denna fara ytterligare ökas för dervarande hemmansegare till följd af det i dessa trakter rådande, genom den s. k. lappmarkslagen stadgade utstämplingstvånget — en andra bristfällighet således i lagstiftningen, uti hvilken sågverksegarne äfvenledes ega en mäktig bundsförvandt till deras arronderingsbegär.

Redan vid 1892 års riksdag, under debatten i Första Kammaren rörande den då af herr *Vahlin* väckta motion i ämnet, framhöll jag de fördorfliga verkningarna af utstämplingstvånget, icke blott i Lappmarken, utan till och med i Särna socken i Dalarne, oakadt detta tvång i den socknen dittills icke tillämpats eller kommer att tillämpas förr än stor-skiftesförrättningen derstädes hunnit afslutas, utan tills vidare endast sväfvär öfver hemmansegarnes hufvuden såsom ett hot, hvilket dock varit tillräckligt effektivt för att bringa omkring en tredjedel af socknens hela skattetal öfver i sågverksbolagens händer, en tredjedel, som, efter hvad af ett från fullt tillförlitlig person i orten till mig aflåtet och för en hvar tillgängligt handbref inhemtas, sedermera ökats med ytterligare en tredjedel, så att icke mindre än två tredjedelar af socknens hela jordetal befinna sig i sågverksbolagens ego.

Erfarenheter af detta slag, såväl i Särna socken som öfver allt annorstädes, hvarest utstämplingstvånget är rådande, borde väl, så vill det åtminstone synas mig, ingifva ett visst misstroende till riktigheten af de teorier, som skapat detta system, och uppmana till undersökning om hållbarheten af dessa teorier, innan tillämpningen af desamma hunnit åstadkomma en hardt när ohjelpig förödelse både inom trävaruindustrien och hos den befolkning, hvars väl är med denna industris bestånd på det närmaste förknippadt.

En sådan undersökning, och den af det grundligaste slag, har också blifvit anställd af docenten *Bovallius* uti en i »Nya dagligt Allehanda» i dessa dagar synlig artikel under rubrik: »Lappmarkslagen och dess verkningar». Beklagligtvis tillåter icke utrymmet att här återgifva denna artikel i dess helhet, men följande korta sammanfattning af artikelns hufvudinnehåll torde dock sprida en någorlunda tillfredsställande belysning af den fråga, som här utgör föremål för undersökningen.

Docenten *Bovallius* inleder sålunda undersökningen med den erinran, att, för att utreda frågan, huru lappmarkslagen hittills verkat, det måste blifva nödigt att för sig klargöra orsaken, hvarför lagen stiftades, eller ändamålet, man med densamma ville vinna, och anmärker, att, med ledning af 1870 års skogskomités utlåtande och den diskussion, som fördes

i Riksdagen under mars månad 1873, då lagen antogs, hufvudmotiven till densamma kunna sammanfattas i följande tre punkter, nemligen:

1:o) Angelägenheten att icke genom efterlåtenhet äfventyra förlusten af det skydd, skogarne i Lappmarken, såsom en naturlig stormkappa, lemna mot de för kulturen så menliga fjellvindarne.

2:o) Önskvärdheten att lappmarksskogarne skulle komma i åtnjutande af den noggrannare skötsel och rationella vård, de framför de öfriga skogarne i Norrland ansåges behöfva.

3:o) Lappmarkshemmanens bevarande åt bönderna, i det att man antog, att hemmansegaren genom en jemn årlig inkomst af sin skog skulle erhålla större motståndskraft mot sågverksegarnes köpeanbud, än hvad fallet var inom det öfriga Norrland.

Derefter öfvergår författaren till att betrakta hvar och ett af dessa önskningsmål för sig och undersöka deras berättigande samt ådagalägger, att *ingen enda af de dervid knutna förhoppningarna vunnit uppfyllelse.*

I fråga nemligen om det första önskningsmålet, eller skyddandet af lappmarksskogarne i deras helhet såsom stormkappa för det nedre landet, erinrar författaren derom, att det visserligen finnes delar af lappmarksskogarne, som kunna och böra tjenstgöra som skydd för nedanför liggande såväl skogar som odlade bygder, men att dessa skogar till allra största delen ligga *ofvanför* den s. k. kulturgränsen, hvilken afskär de lappländska fjelltrakterna från den öster om dem liggande, i allt väsentligt med kusttrakten likställda delen af Lappmarken, hvadan och då de vester om kulturgränsen belägna skogar, hvilka äro oafvittrade, disponeras af staten och alltså kunna utan vidare så skötas, som domänstyrelsen ansåge lämpligt för att lemna det erforderliga skyddet, författaren, som under flera år företagit resor i lappmarkerna, bestämdt förklarar, att af allt hvad han derunder sett och undersökt klart framgår, att ofvannämnda motiv för lappmarkslagens fastslående *saknar all faktisk grund.*

Beträffande vidare det andra önskningsmålet, eller angelägenheten att genom lappmarkslagen åt skogarne förskaffa en *rationel vård*, anmärker författaren, att det förmyndarskap, som staten genom lappmarkslagen åtagit sig, långt ifrån att hafva visat sig välgörande tvärt om verkat skadligt för en rationel skogsvård; att, oaktadt lappmarkslagen varit i tillämpning sedan 20 år tillbaka, den opartiske granskaren icke skall kunna uppgifva många ställen, der ens ett tecken till rationel skogsvård kunnat iakttagas; att tvärt om mångenstädes stora sträckor funnes, *dhvarest öfvermogen och skadad skog ruttnar på roten eller kullfallen hindrar all*

föryngring; väldiga brandfält, der intet af den skadade skogen är afverkad, utan träden, som för mindre än 10 år sedan hade timmervärde, nu äro murkna och fullkomligt värdelösa; stora områden med af laf eller insekter dödad skog, som ej blifvit tillvaratagen»; att denna missvård af skogen förklarades af de ofullständiga taxeringarna af skogarne, hvilka omfattade endast 4 procent af skogsskiftenas areal och sålunda icke kunde innefatta något tillfredsställande uttryck för skogens verkliga beskaffenhet, oaktadt desamma ligga till grund för afverkningsplanerna; att nemligen naturligt vore, att i fall det område, som skulle taxeras, innehölle en större mängd af öfvermogen och skadad skog, men denna händelsevis vid taxeringen icke fölle inom den ringa del af skogsarealen, som blifvit undersökt, så uppstode en stor fara för skogens bestånd och föryngring derigenom, att i hushållningsplanen hänsyn icke toges till det stora antalet öfvermogna och skadade träd, och således större delen af dessa finge stå kvar och blifva allt mer och mer värdelösa på samma gång de hindrade återväxten; att den här ofvan omförmälda, äfven af författaren åberopade, utaf öfverjägmästaren *Sjöberg* verkställda uppskattning och förslag till hushållningsplan för några kronoskogar i Arvidsjaur, Råneå och Öfver Kalix' socknar bäst utvisade, i hvilken utsträckning skadad skog förekommer och huru den öfvermogna skogen tillgodogjordes; att äfven med afseende på den mogna skogen det vore af stor vikt när den finge uttagas och att således kunna afverka mera mogen skog under den tid, då konjunkturen vore god, och mindre kvantitet under tryckta tider, hvilket dock, med de hushållningsplaner, som nu uppgjordes, vore omöjligt, då enligt dessa ett lika stort antal af de mogna träden fördelades på hvarje år af den 40- till 60-åriga blädningstiden, samt att en förändring till det bättre ej vore tänkbar med bibehållande af utsyningstvånget och det nuvarande antalet af skogstjenstemän, enär dertill lappmarkerna vore allt för vidsträckta, och skogstjenstemännen, för att blott kunna åt kronoskogarne gifva rationel vård, behöfde tiodubblas och 20- å 30-dubblas, för att, med utsyningstvångets bibehållande, gifva äfven de enskilda skogarne verklig vård; och finner författaren på grund häraf och hvad i öfrigt af honom i denna del af frågan anförts det vara uppenbart, att den speciella vård, som genom lappmarkslagen förmentes skola komma de enskilda skogarne i Lappmarken till del och som utgjorde ett af motiven för lagen, *alldeles icke existerar*.

Vidkommande ändtligen det tredje motivet för lappmarkslagen, eller förhoppningen att genom samma lag kunna reglera böndernas ekonomi och åt dem bevara deras hemman, yttrar författaren: »Detta motiv synes

vid lagens genomförande hafva varit det icke minst välgående, och erfarenheten har redan nu visat, huru den dervid fästa förhoppningen i verkligheten realiserats. Jag väljer som exempel några af de lappmarkssocknar, jag bäst känner till, och dessutom Särna i Dalarne. Dessa lappmarkssocknar äro Åsele, Vilhelmina, Dorotea, Fredrika och Lycksele med Örträsk. I slutet af 1870-talet, således för endast 15—16 år sedan, började sågverksegarne inköpa skogshemman i de först nämnda fyra socknarna. För Åsele har jag för år 1887 ett fullständigt utdrag af mantalslängden, hvaraf framgår, att till nämnda år af socknens $65\frac{9}{64}$ mantal $17\frac{4}{64}$ öfvergått i sågverksbolagens ego. För Vilhelmina visar mantalslängden af år 1888, att af socknens $62\frac{53}{128}$ mantal $3\frac{77}{128}$ blifvit till sågverksegaer sålda, och likaså för Dorotea redan 1882 omkring $6\frac{4}{7}$ af hela mantalet $27\frac{1}{24}$. Från fullt tillförlitligt håll har meddelats mig, att i detta nu åtminstone en tredjedel af all enskild jord i dessa tre socknar öfvergått i sågverksbolags händer. I Fredrika ega sågverksegaer bortåt hälften af den i mantal satta jorden. I Lycksele och Örträsk har gången varit något annorlunda. Der började omkring 1870 afverkningsrätten på 50 år utarrenderas, och en stor del af socknens skogar äro på detta sätt utarrenderade, men efter 1889, då den högsta tillåtna arrendetiden bestämdes till tjugu år, togo hemmansköpen äfven der fart, och nu torde 15 till 20 procent af jorden vara i sågverksegarne händer. En blifvande utredning af dessa förhållanden skall bestyrka de här lemnade uppgifterna och visa, att dessa socknar ej utgöra undantag, utan att förhållandet är ungefär detsamma i de öfriga lappmarkssocknarna. I Särna med Idre kapellförsamling egde sågverksbolag för fem år sedan en tredjedel af all enskild jord; från en fullt kompetent, inom socknen boende person har meddelats, att de i närvarande stund ega fullt två tredjedelar af jorden.

Derefter anmärker författaren, att inom de öfriga delarne af Norrland sågverksbolagen icke köpt hemman i samma utsträckning som i lappmarkerna, ehuru hemmansinköp inom förstnämnda delar börjat vida tidigare; att knappast en tiondedel af Norrlands i mantal satta jord utom lappmarkerna, enligt de uppgifter författaren kunnat förskaffa sig, torde egas af sågverksfirmor och bolag, med undantag af i Herjeådalen, hvarest antagligen vida mera vore såldt; att orsaken, hvarför lappmarkshemmanen köpts i större proportion än de utom lappmarkerna belägna hemmanen, icke vore den, att skogarne inom lappmarkerna vore bättre än i det öfriga Norrland, utan endast därför, att de vore billigare att köpa än de öfriga skogarne; att detta åter förklarades af lappmarkslagen, som genom ut-

syningstvängets tillämpning gäfvde den sjelfegande lappmarksbonden så ringa valuta af den till hemmanet hörande skogen, att han, om han hade skulder, tvingades att sälja hela hemmanet; att — i motsats till bonden utom lappmarkerna, som, då han af en eller annan orsak behöfde penningar, kunde bortarrendera en del af sin skog eller, hvilket vore det vanligaste, afverka så mycket timmer från densamma, som för penningbehovets fyllande vore nödigt — lappmarksbonden deremot, ehuru han hade en mängd mogen och öfvermogen skog på sitt hemman, måste, då skulden blefve honom öfvermäktig, sälja hela hemmanet; att han numera, sedan högsta tillåtna arrendetiden blifvit nedsatt till 20 år, icke kunde utarrendera afverkningsrätten och derigenom förskaffa sig penningar, enär ingen vågade arrendera en lappmarksskog på 20 år, då han ju ej kunde vara säker på att utfå ens arrendeafgiften under den kontraherade tiden; att vid arfskiften, då flere barn funnes, en af sönerna måste tillträda hemmanet och utlösa sina syskon, hvadan i många fall den hemmanet tillträdande bonden måste börja med skuld, till betalande hvaraf han dock icke finge använda den öfvermogna skogen på sitt hemman, då, af nyss sagda skäl, ingen ville arrendera afverkningsrätten, hvadan, sedan skuldbördan alltjemt tillvuxit och bondens motståndskraft blifvit bruten, han icke hade annan råd än att sälja hela hemmanet och derefter antingen utvandra till annan ort eller ock stanna kvar som landbonde eller arrendator på den gård, som nyss var hans; att lappmarksbonden, då han vore tvungen att sälja sitt hemman, ingalunda erhöle samma betalning som hemmansegaren i det öfriga Norrland, enär ett hemman i en till lappmarken gränsande socken betalades 4 till 5 gånger högre än ett hemman af alldeles samma värde inom lappmarkerna, och detta af det skäl, att det senares mogna och öfvermogna skog icke vore disponibel samt att sålunda utsyningstvänget icke blott hindrade bonden att göra sig skuldfri, utan nödgade honom att sälja hemmanet och derjemte tvingade honom att i betalning åtnöjas med en bråkdel af dess verkliga värde.

»Af hvad sålunda anförts», tillägger författaren, »är det tydligt, att orsaken, hvarför lappmarkshemmanen lättare och fortare än andra norrlandska hemman öfvergå i sågverksegarnes händer, helt enkelt är *lappmarkslagen och dess utsyningstvång, som sålunda haft en rent af motsatt verkan mot hvad lagstiftaren tänkt sig.*»

Efter den utredning af lappmarkslagens verkningar, som docenten *Bovallius* sålunda åstadkommit, borde det väl vara höjdt öfver allt tvifvel att denna lag, långt ifrån att lända lappmarkens hemmansegare till

gagn, i stället verkat så, att den i högsta grad skadat deras intressen, och att lagen alltså borde ju förr desto hellre upphävas, derest det icke kan ådagaläggas, att de olägenheter, som genom ett sådant upphäfvande kunde tänkas uppkomma, vore ändå större än dem, man genom lagens bibehållande måste underkasta sig. Det viktigaste, eller rättare sagdt det enda inkast, man emot lagens upphäfvande alltjemt får höra, innefattas i det påstående, att genom lappmarksskogarnes frigifvande för afverkning skogarnes bestånd skulle äfventyras och endast en oskäligen vinst till men för kommande innehafvare af lappmarkshemmanen tillskyndas sågverksegarne och de nuvarande hemmansegarne. För att bemöta detta inkast är dock en enda erinran tillfyllestgörande, den nemligen att lappmarkslagen ju allt för väl kan upphävas, utan att därför lappmarksskogarne behöfva upplåtas till fri afverkning, en åtgärd, som, utom af andra skäl, desto mindre kan af mig förordas, som densamma i hög grad skulle komma att motverka just det viktigaste ändamål, som jag med en reviderad skogslagsstiftning önskar uppnå och äfven i det föregående uttryckligen angifvit, nemligen *möjligheten att vidmagthålla den svenska trävaruindustriens nuvarande predominerande ställning i världsmarknaden*. Min mening är alltså ingalunda den, att man bör inskränka sig till upphäfvandet af lappmarkslagen, utan att denna, såsom jag redan vid 1892 års riksdag påyrkade, bör utbytas mot en förståndigt affattad s. k. dimensionslag, såsom jag här nedan får tillfälle att närmare utveckla.

Derförinnan vill jag dock för dem, som hysa den villfarelsen, att såväl en dimensionslag för Norrland som utsyningstvängets häfvande i lappmarken skulle medföra blott fördelar för sågverksegarne, påpeka, att så icke är förhållandet.

För de sågverksegare, hvilka innehafva skogsarrenden, måste en dimensionslag komma att medföra en stor uppoffring; ty då en sådan lag verkar retroaktivt, inskränkes derigenom afverkningsrätten i alla de fall, der arrendekontraktet medgifver afverkning af en lägre dimension, än den blifvande lagen skulle tillstodja. Desslikes måste en sådan lag verka menligt för de sågverksegare, hvilka genom inköp af skogshemman, tillräckliga för sågverkens behof, redan lyckats konsolidera sin affär; ty genom det skydd, den lemnar åt *all* växande skog, motverkas värdestegringen af dessa sågverksegares egna välskötta skogar. Den sågverksegare nemligen, som har nog skog för sitt behof, måste ju ovilkorligen förtjena mest på att öfriga skogar sköflas; ty ju mera som sköflas, desto mera stiger den kvarvarande skogen i värde.

Å andra sidan kan det ej nekas, att för dem, som efter hand behöfva köpa skog, dimensionslagen blir till stor fördel; ty genom den förhindras bonden att sköfla sin skog, hvadan tillgång till sådan skog, som snart kan utväxa till mognadsdimension, kommer att finnas.

Men äfven lappmarkslagens upphäfvande är ett tveeggedt svärd för sågverksegaren. Å ena sidan finge han visserligen tillgodogöra sig den mogna skog, som han i Lappmarken kan ega, men å andra sidan komme de ännu osålda hemmanen att mångdubblas i värde. Han gör en vinst på de hemman, han redan köpt, men för dem, han ytterligare behöfver köpa, måste han betala ett flerfaldigt högre pris. Under förutsättning, att ungefär hälften af lappmarkshemmanen redan äro sålda — hvilket näppe- ligen ännu är fallet — skulle fördelen och nackdelen komma att upp- väga hvarandra. Men nackdelen blefve troligen ändock öfvervägande, enär skogsvärdet, i stort sedt, alltjemt är i stigande, och lappmarksböndernas motståndskraft blefve, om utsyningsstvänet ersattes med en dimensionslag, mångdubblad. De kunde då få sitt penningbehof fylldt genom timmer- leveranser och behöfde ej sälja sina hemman förr än dessa uppnått maxi- mum af sitt värde. Lappmarkslagens ersättande med en dimensionslag är därför äfven *i den delen* mera i lappmarksböndernas än i sågverksegarnes intresse. Men framför allt skulle en sådan anordning komma att gagna skogsvården och befordra öfre Norrlands utveckling; ty afvita är det ju, att ej allenast mogen, utan äfven öfvermogen och skadad skog skall kvarstå och förfaras, i stället för att tillgodogöras och lemna arbete och inkomst åt tusenden, och lika afvita är det, att dess kvarstående skall hindra skogens föryngring, eller, hvilket är detsamma, hindra skogsmarken att producera något. Den jordbrukare, som ej skördade sin säd, då den är mogen, skulle väl anses mindre vetande, men om han handlade så oförståndigt, vore jorden dock redo att följande år producera ny skörd. Skogsbrukaren i Lappmarken tvingas genom lag att låta den mogna skör- den stå, hvilket ju är ledsamt nog. Men samma lag hindrar äfven ny skog att uppkomma, och detta är vida värre; ty det innebär helt enkelt ett förbud för skogsmarken att alstra något.

Men om, på grund af hvad nu blifvit anfördt, det borde ligga i öppen dag, att lappmarkslagens utbytande mot en dimensionslag ur hvarje syn- punkt är att förorda, så återstår det att undersöka, huru en sådan lag bör vara affattad för att icke mera skada än gagna; och bör, då jag nu öfvergår till en sådan undersökning, hvilken naturligtvis måste inskränka sig till att endast angifva den allmänna karakteren af lagen, jag meddela,

att jag härvid måste stödja mig på de upplysningar, jag vunnit genom att rådföra mig med en fullt tillförlitlig, insigtsfull och erfaren fackman.

Det kan ej nekas, att såväl i Vesternorlands och Gefleborgs läns kusttrakter som i vestra Jemtland en del skogsmarker på sista åren kalhuggits, och är detta sorgliga faktum beroende derpå, att allt mindre dimensioner af sågad vara, om ock till låga pris, finna köpare, samt att kult, pappersvirke, årämnen m. m. finna allt större marknad. Skogsegaren synes alltså på gynsam belägna platser kunna fortgå med försäljning af skogsalster från sin skog, till dess den är fullständigt härjad; och att den mindre skogsegaren kommer att göra så, är temligen visst, ty han tänker näppeligen på framtiden. Äfven en hel mängd sågverk, som ej ega för behofvet tillräcklig skog, hafva börjat afverka massor af halfmogna träd, hvilka, om de fått stå orörda ännu 20 à 30 år, blifvit fullmogna och hunnit vinna mångdubbelt värde. Förminskade flottningskostnader och slutanorterade flottleder möjliggöra härjningens utsträckande allt längre inåt landet. Något måste alltså göras för skogens vidmagthållande. Man kunde då först tänka sig, att skogsegaren blefve genom lag ålagd att återplantera de kalhuggna markerna; men följderna häraf blefve ovilkorligen, så länge det på något sätt lönade sig, afverkning af uteslutande småskog; ty att låta odlad skog mogna i Norrland, der omloppstiden i medeltal är åtminstone 125 år, blir allt för dyrt. Alltså skulle, om återplanteringskyldighet ålades den norrländske skogsegaren, den genom odlingen uppkomna skogen först användas till grufstöttor samt sedan, då detta ej längre lönade sig, nedhuggas till timmer, så snart den kunde lemna till försågning användbara dimensioner. Men häraf kommer en betänkelig brist af de bredare dimensionerna af sågad vara att uppstå, hvarigenom, såsom jag i det föregående framhållit, Sveriges öfvervägande inflytande i trävarumarknaden riskeras, hvarjemte skogens skördande i unga år skulle till sist rent af leda till att så godt som all skog blefve värdelös. Afståndet i värde mellan de större och mindre dimensionerna ökas nemligen oupphörligt, och prisskilnaden mellan en 3" × 9" furuplanka och en 1" × 4 1/2" furuplanchett, som ännu år 1889 endast var 45 kronor pr standard, är i detta nu 72 kronor. En standard af det förra varuslaget betingar nemligen detta år från Hernösands distrikt ett öfverhufvudspris för alla sorter af pund st. 8, under det att en standard af det senare knappast betingar pund st. 4. Men uppenbart är att, om skogen ej får mogna, utan skördas så tidigt, att den lemna uteslutande plancherter och dermed jemförliga

dimensioner, priset för dessa måste, i mån som tillgången ökas, falla ännu mera. Samtidigt ökas äfven tillverkningskostnaden; ty en standard trä, försågad ur endast småskog, blir mycket dyrare än samma quantitet, försågad ur mogen skog. Af 10-tums timmer om 19 fots längd åtgå 25 stockar till en standard, men af 6-tums 19 fots 70—80 stycken; men att afverka, flotta och såga 70—80 stockar, i stället för 25, måste ju ovilkorligen kosta mycket mer. Funnes därför i Norrlands skogar endast smärre timmer att afverka, måste en gång det moment inträda, då priset på den sågade varan fallit så lågt, att det ej ens motsvarade tillverkningskostnaden, och i samma ögonblick vore äfven skogen värdelös. Då måste för en lång tidrymd, eller till dess skogen hunnit mogna, en högst betydande inskränkning i trävaruexporten inträffa. Men äfven om den odlade skogen då finge mogna, så skulle den dock aldrig lemna samma utmärkta kvalitet som den nuvarande sjelfvuxna skogen; ty den senare har fostrats bland löfskog eller vid sidan af äldre, mera utvuxna träd, hvilka tvingat den unga plantan att sträfva mot höjden och koncentrera sin växtkraft i sjelfva stammen. Den lemnar därför ett mera qvistrent virke än den odlade skogen, hvilken derigenom, att den genast fått full tillgång på solljus, redan några fot från marken skjuter mycket starka grenskott. Men bibehållandet af den nuvarande kvaliteten är för trävaruindustrien lika nödvändigt som tillgången på de bredare dimensionerna; ty just på grund af trädens utmärkta beskaffenhet hafva norra Europas barrskogar erhållit sin ofantliga afsättning. Oafsedt de stora kostnader, som en återplante-ringslag skulle medföra för skogsegaren och hvilka kostnader aldrig kunde återfås, skulle en dylik lag sålunda leda dertill, att under en lång tidsperiod största delen af Norrlands skogar blefve värdelös, att trävaruexporten nedsjönke till ett minimum, samt att skogarnes kvalitetsförsämring i hög grad menligt inverkade både på afsättningen af och priset för den sågade varan. *En dimensionslag deremot skulle förekomma alla dessa olägenheter.*

Men då en sådan lag, om den skall uppfylla hela sitt ändamål, bör bereda möjlighet för skogsegaren att få af skogen taga allt hvad som derifrån bör borttagas, lærer den nuvarande norrbottenslagen icke vara användbar, utan böra modifieras och kompletteras dels med olika dimensionsbestämmelser, afpassade efter växtligheten och öfriga lokala förhållanden i de delar af Norrland, hvarest lagen kommer att tillämpas, och dels med uttryckligt stadgande om rätt för skogsegaren att erhålla utsyning å all sådan skog, som för skogens förnuftiga skötsel bör borttagas. Härige-

nom skulle flere fördelar vinnas, såsom exempelvis att ingen gammal småskog skulle bli kvarstående, ingen af torra angripen granskog förfaras, och tallen ej undanträngas af granen. Den nu rådande fria afverkningen af småskog hindrar i väsentlig mån införandet af en dylik rationel skötsel. Denna fria afverkning verkar nemligen derhän, att sådana massor af smått virke utsändas i marknaden, att afverkning af småskog endast lönar sig på de ställen, der allt, som finnes deraf, medtages, men deremot ej lönar sig der, hvarest den måste afverkas från spridda håll och större arealer. En afverkning af flere hundra träd per tunnland blir naturligtvis vida billigare än en sådan af endast 50—60 träd på samma areal, och utan dimensionslag får på de flesta ställen, der man ej vill kalhugga, den gamla småskogen, om den skall tagas enbart, nu som förr, ruttna ned. Häraf följer, att en dimensionslag med utsyningsrätt, i stället för att hindra tillgodogörandet af dylik gammal småskog m. m., tvärtom måste befordra detsamma, under det att det blifver svårt att inse huru, om all småskog, ung eller gammal, fortfarande får afverkas, det skall blifva möjligt att utan förlust tillvarataga endast den i afstannad växtlighet varande skogen. En dimensionslag af sådan beskaffenhet, som jag nu antydtt, måste anses ganska lindrigt ingripa i eganderätten, då dels ingen utgift förorsakas skogsegaren, dels genom en dylik skötsel allt, som ur forstlig synpunkt bör äfven få från skogen aflägsnas, och skogsegaren alltså får full valuta af sin skog, och dels slutligen sjelfva skogskapitalet årligen måste stiga i följd af den bättre vården.

De fördelar, som skulle kunna vinnas genom lappmarkslagens upphäfvande och ersättande med en dimensionslag, sammanfattas af docenten *Bovallius* i ofvannämnda artikel på följande sätt:

1. Skulle en rationel skogsvård kunna komma till stånd i lappmarkerna derigenom, att den mogna, öfvermogna och skadade skogen så småningom finge afverkas och lemna plats för återväxten. Det är ett misstag att tro, att, om grofskogen afverkas, föryngringen blir lidande, ty det är ej de gamla träden, som lemna det goda fröet; det lemnas af 40—60 år gamla, således sådana, som ej hunnit upp till afverkningsdimensionen. Tvärtom, afverkning af grofskogen är rent af en bjudande nödvändighet, emedan man, som jag ofvan påpekat, genom dess kvarlemnande kanske äfventyrar skogarnes framtida bestånd eller åtminstone för en lång följd af år gör dem nästan värdelösa. Med andra ord, genom förständig afverkning af grofskogen tillåtes marken att producera ungskog, hvilket den mångenstädes ej kan, då grofskogen kvarstår. Skogsmarken fås härigenom

att blifva räntegifvande, ej som nu ett nästan dödt kapital, som dessutom årligen sjunker i värde.

2. Skulle härigenom åstadkommas, att hemmansegarne i lappmarkerna ej tvunges att sälja sina hemman för underpris, utan kunde behålla dem och betala skulder genom att sälja afverkad timmer eller utarrendera en del af sin skog, eller, om de ville sälja den, kunde de erhålla dess verkliga värde. Skulle derjemte en sådan förändring i lagen om hemmansklyfning vidtagas, som den jag föreslagit, så skulle det sjelfegande bondeståndet i lappmarkerna betydligt ökas derigenom, att inegor med husbehofsskog från de redan sålda hemmanen ofördröjligen skulle återkomma i bondehänder med sjelfständig eganderätt.

3. Om en dimensionslag skulle antagas för Norrland och Dalarne, utan att samtidigt lappmarkslagens utsyningstvång borttoges, så skulle trävaruproduktionen minskas med 25—30 procent, hvilket skulle verka mycket menligt på hela landet. En minskning af 25—30 procent i träexporten motsvarar afskedande af en lika stor procent af denna industrirens arbetare, och detta åter nedsätter ganska betydligt Norrlands förmåga som konsument af mellersta och södra Sveriges produkter.

4. Skulle genom lappmarkslagens upphäfvande och ersättande med en dimensionslag hela öfre Norrlands utveckling befordras. Som docenten Lundström i sin nyss publicerade artikel visat, ligger öfre Norrlands framtid i utvecklingen af dess industri, som betingas genom dess rikedom på grufvor, vattenkraft och skogar. De två första grupperna behöfva ännu god tid för att komma till den användning de förtjena, den tredje, de *mogna* skogarne, *kan* deremot omedelbart blifva bäraren af den industriella utvecklingen.

Men om också fördelarne af lappmarkslagens utbytande mot en dimensionslag torde vara uppenbara, återstår dock den ingalunda lättlösta frågan om bestämmandet af det område, inom hvilket dimensionslagen kan och bör tillämpas. I detta hänseende bör väl någon tvekan derom knappast kunna uppstå, att en sådan lag, som för öfrigt redan nu är gällande i Norrbottens och Vesterbottens kustland, lämpligen kan omfatta hela öfre Norrland, eller Norrlands egentliga skogsbygd, d. v. s. Norr- och Vesterbotten med dithörande lappmarker samt Vesternorrlands och Jemtlands län. Mera invecklad blifver frågan, huruvida samma lag må kunna utan nämnvärda olägenheter utsträckas till Gefleborgs län samt till Dalarne, enär, såsom här ofvan blifvit antydt, användning för skogsalster af mindre dimensioner på många ställen i nyssnämnda landsdelar eger

rum, och dervarande sågverksbolags ekonomi möjligen skulle komma att i väsentlig mån rubbas af den inskränkning i deras dispositionsrätt öfver skogen, som en dimensionslag måste komma att medföra. Frågan härom är naturligtvis af beskaffenhet att icke kunna utan närmare utredning afgöras. Deremot lär det vara tydligt, att för mellersta och södra Sverige någon dimensionslag ej gerna kan ifrågasättas, då exportafverkningen här bildar endast en ringa del af förekommande skogsförbrukning.

Till de af docenten *Bovallius* framhållna fördelar af lappmarkslagens utbytande mot en dimensionslag kan äntligen läggas *den förändrade ställning gent emot jägeritjenstemännen, som skogsegaren genom dimensionslagen måste komma att intaga*. Det måste nemligen medgifvas, att skogsegaren i lappmarken för närvarande är i hög grad prisgifven åt skogstjenstemannens godtycke, då denne eger att bestämma både utstämplingens storlek, tiden, då utstämplingen verkställs, och den trakt af skogen, på hvilken densamma skall ega rum. Det bör då ock lätt inses, att i den af skogstjenstemannen beroende ställning, hvori skogsegaren sålunda försättes, måste ligga en ständig och stark frestelse för begge parterna att genom demoraliserande underhandlingar på sidan om lagen, hvilka undandraga sig hvarje kontroll både från allmänhetens och de öfvervakande myndigheternas sida, tillgodose sina ömsesidiga intressen. Att frestelser af denna art skola genom upphäfvandet af utstämplingstvånget i väsentlig mån undanrödjas, ligger i sakens natur, om också äfven med en dimensionslag skogsegaren alltid måste blifva i viss mån beroende af jägeritjenstemannen, i synnerhet om, såsom sig bör och här ofvan framhållits, sågverksegaren bör i dimensionslagen förbehållas rätt att under jägeritjenstemannens kontroll erhålla utstämpling af alla sådana skogsalster, som ur forstlig synpunkt böra ur skogen borttagas.

I ordningen följer nu att undersöka, om och i hvad mån lagstiftningen skulle kunna och böra ingripa för att befrämja *den enskilda skogsvården i mellersta och södra delarne af landet*. Det är redan anmärkt, att någon dimensionslag här knappast lär kunna ifrågasättas, då exportafverkningen bildar endast en ringa del af skogsförbrukningen i dessa landsdelar, hvaremot inom hvarje ort afverkas till virkesbehöfvande betydliga kvantiteter mindre virke, såsom byggnadstimmer, ved, gärdsel m. m. De mångfaldiga, sins emellan olika förslag, som tid efter annan framstälts i

ändamål att åstadkomma en enskild skogsvård härstädes, utan att kunna om sig förena en allmännare mening, visa huru svårlöst denna fråga är. Men just denna omständighet torde bättre än allt annat bevisa nödvändigheten att å nyo göra denna fråga till föremål för en grundlig utredning, hvarvid man hade att tillgodogöra sig de erfarenheter, som vunnits under den tid af närmare 40 år, som förflutit sedan frågan sista gången behandlades af 1856 års skogskomitée. Den speciella lagstiftning, som redan finnes meddelad för Gotland, synes, särskildt med hänsyn till de deri förekommande bestämmelsernas sväfvande beskaffenhet, hvilka göra tillämpningen synnerligt svår och godtycklig, föga tillfredsställande, hvilket äfven bekräftas deraf, att en likartad lagstiftning icke kunnat genomföras någonstädes på fastlandet. Måhända skulle det förslag om bildandet af en s. k. skogskultursfond, som grosshandlaren *N. G. Sörensen* i en nyligen utgifven broschyr framställt, vara förtjent att tagas under öfvervägande vid försöket att på ett ändamålsenligare sätt ordna lagstiftningen för den enskilda skogsvården *i de delar af landet, hvarom nu är fråga*. Skulle åter, efter närmare utredning af så väl detta som öfriga förslag till frågans lösning, det visa sig, att någon för ifrågavarande landsdelar gemensam lagstiftning beträffande den enskilda skogsvården icke låter sig genomföra, torde, till förebyggande af den fara för framdeles uppkommande skogsbrist på vissa orter, som den nuvarande fria afverkningen kan medföra, för staten någon annan åtgärd i lagstiftningsväg knappast kunna vidtagas, än att staten genom uttrycklig lag tillegnar sig rätt att expropriera uppkomna kalmarker för bildande af kronopark. Naturligtvis borde en sådan expropriationsrätt icke komma i fråga att tillämpas annat än å mark, som på vetenskapliga grunder kunde bevisas icke vara användbar för annat än skogsodling och som under längre tid, exempelvis 20 år, legat fullständigt vanvårdad, likasom statens ingripande väl hufvudsakligen borde förekomma endast på orter, hvilka vore synnerligen skogfattiga, samt på trakter, hvarest det visat sig särdeles svårt att genom godvilligt köpeaftal bilda kronoparker, såsom förhållandet lär vara med några större hedmarker, exempelvis *Sunnerbo* ryar och *Seältorna*. Uti dylika trakter innebär tillskapandet af vackra skogsbestånd icke blott en finansiell affär, hvars nytta mätes af den uppkommande ekonomiska vinsten, utan ett verkligt *allmänt ändamål*, i det att en hel trakts befolkning vinner tillgång på virke och arbetsförtjenst.

I det föregående har jag framhållit de väsentligaste punkter, som synas mig böra blifva föremål för en revision af nu gällande skogslagstiftning. Tydligt är dock, att härtill kommer en mängd andra viktiga frågor, som förtjena att vid en sådan revision komma under öfvervägande, exempelvis angelägenheten *att i Norrland s. k. skyddsskogar genom speciallag ställas under statens skogstjenstemäns omedelbara vård, indragningar, omflyttningar och tillökningar af tjenstbeställningarna vid skogsstaten m. m.* Derjemte, och då jag hyser den öfvertygelsen att, hvilka förbättringar i skogslagstiftningen man i öfrigt lyckas genomföra, frukterna af dessa förbättringar endast i högst ofullständig grad skola kunna skördas, så länge den högsta administrationen af skogsväsendet är förenad med domänförvaltningen, faller det af sig sjelf, att jag anser, att, i sammanhang med undersökningen af öfriga förekommande organisationsfrågor, uppmärksamheten i främsta rummet måtte riktas på *nödvändigheten att skilja dessa båda administrationsgrenar från hvarandra*, på det att möjlighet må beredas skogsstyrelsen att odeladt egna sin verksamhet åt alla de mångfaldiga ärenden, som falla under dess kompetens. Alla de olägenheter, som äro förenade med den af den s. k. domänkomitén i dess underdåniga utlåtande den 19 maj 1876 förordade och sedermera vid 1882 års riksdag beslutade anordning, hvarigenom förvaltningen af statens skogsegendomar och kronans öfriga domäner blifvit ställda under en gemensam styrelse, äro på ett så öfvertygande sätt framhållna af samtliga de myndigheter, kongl. kammarkollegium och särskildt dess dåvarande president, grefve *T. Wrangel*, kongl. skogsstyrelsen och kongl. landtbruksakademiens förvaltningskomité, hvilka blefvo i ärendet hörda, att man måste på det lifligaste beklaga den vilsekomna besparingsanda, som förhindrade Riksdagen att lyssna till bemälda myndigheters emot genomförandet af samma anordning enhälligt framställda varningar, hvilkas befogenhet sedermera af en blott allt för dyrköpt erfarenhet vunnit bekräftelse.

Af de utaf ofvannämnda myndigheter i ärendet afgifna yttranden torde det tillåtas mig att här blott anföra slutet af kongl. skogsstyrelsens memorial den 25 september 1876, så lydande:

»Till följd således af hvad ofvan blifvit anfördt och oaktadt en styrelse för statens domäner vid första påseende, såsom konstruktion betraktad, eger något tilltalande, måste skogsstyrelsen dock, i anseende till skogsväsendets stora betydenhet för landet, omfattningen och den särskilda beskaffenheten af dithörande ärenden, dess ringa och inom kort helt och hållet försvinnande, eller åtminstone till likhet blott med andra förvalt-

ningsgrenar inskränkta beröring med jordbruksfastigheterna, samt med hänsyn jemväl till den talrika, i antal ständigt växande, under skogsstyrelsens befäl ställda skogspersonal, uttrycka den åsigt, som äfven delas af de skogsinspektörer, som härom sig yttrat, samt af den komitéledamot, hvilken om skogsärendena företrädesvis egt kändedom, att skogsväsendet fordrar en sjelfständig styrelse med sakkunnig, skogsvetenskapligt bildad och erfaren chef, utan sammanblandning med en för skogsadministrationen främmande, men i och för sig magtpåliggande förvaltningsgren, hvilken senare svåriligen skulle kunna undgå att genom tillskottet i skogsstyrelsens redan ansenliga göromål hämmande inverka på skogsväsendet, som dock fortfarande påkallar utveckling i många riktningar.

Skogsstyrelsen har sig ej heller bekant något land, der en gemensam förvaltande styrelse finnes inrättad för skogs- och jordbruksärenden, ehuru väl i åtskilliga länder dessa angelägenheter hvar för sig såsom byråer omedelbart sortera under ett visst statsministerium.»

Ingen lärer kunna förneka, att de af f. d. kongl. skogsstyrelsen sålunda anförda skäl fortfarande ega sin fulla giltighet, hvadan, och då härtill lägges den oerhörda, af domänstyrelsens årliga arbetsredogörelse vitsordade mängd af göromål, hvarmed samma styrelse är öfverhopad, och hvilka vida öfvergå hvarje mans höfva, något ytterligare bevis icke synes erfordras för angelägenheten att ju förr desto hellre återgå till den gamla ordningen, då skogsstyrelsen var ett sjelfständigt embetsverk, befriadt från hvarje befattning med förvaltningen af jordbruksdomänerna, hvilken ju antingen kunde återförenas med kongl. kammarkollegium eller möjligen ändå lämpligare inrangeras såsom en särskild byrå under kongl. finansdepartementet.

På grund af hvad jag sålunda anført, tillåter jag mig vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla,

att Kongl. Maj:t måtte uppdraga åt sakkunnige män ej mindre att öfverse nu gällande skogslagstiftning så väl i allmänhet som särskildt ur här ofvan angifna synpunkter, i syfte *dels* att en förbättrad hushållning å ej mindre kronans än öfriga allmänna och enskilda skogar må kunna åstadkommas, och *dels* att åt Kongl. Maj:t och kronan må beredas all den inkomst, som af dess skogar skäligen kan förväntas, än

Äfven att undersöka, om och i hvad mån, för vinnande af dessa ändamål, förändring i den nuvarande organisationen af skogsadministrationen må i ett eller annat afseende erfordras, samt derefter till Riksdagen nådigst afgifva de förslag till ändringar i skogslagstiftningen, äfvensom till öfriga åtgärder, som af berörda utredning må föranledas.

Stockholm den 4 april 1894.

CURRY TREFFENBERG.

Bilaga.

Skogar i Arvidsjaur's socken (Pite elfdal), omfattande 6,531 hektar — alla slag impediment häri inbegripna — till någon del förut öfvergångna af afverkning, visa vid 4,5 proc. taxering 49,876 skadade träd, 9,5 engelska tum vid brösthöjd, 78,662 friska timmerträd 12 tum vid brösthöjd jemte 197,534 timmerämnen 8,2 tum vid brösthöjd, af hvilka de skadade träden samtliga afverkas under de första 10 åren; samtliga timmerträden och hälften af timmerämnena under de derpå följande 50 åren.

Alltså afverkas första 10 åren skadade 49,876 träd, lemnande omkring 65,000 timmer, eller pr år och pr har totalmark 1 timmer; under derpå följande 50 år 177,429 friska träd, lemnande omkring 300,000 timmer, eller pr år och pr har totalmark 0,9 timmer.

Skogar i Råneå socken (Råne elfdal), omfattande 3,626,65 hektar ren skogsmark, till någon del förut öfvergångna af afverkning, visa vid 4 proc. taxering 36,694 skadade timmerträd, 46,173 friska timmerträd af 12,4 engelska tums brösthöjdsdiameter samt 47,843 timmerämnen, af hvilka första 10 åren afverkas samtliga skadade träd, $\frac{1}{6}$ af timmerträden och $\frac{1}{12}$ af timmerämnena lika med 48,379 träd, lemnande omkring 86,000 timmer; alltså pr år och har skogsmark 2,37 timmer.

Under derpå följande 50 år 58,412 timmerträd, lemnande omkring 105,000 timmer; alltså pr år och har skogsmark 0,6 timmer.

Skog i Råneå socken (Råne elfdal), omfattande 10,942,50 har ren skogsmark, till någon del förut underkastad afverkning, visar vid 4 proc. taxering 56,198 skadade timmerträd, 130,100 friska timmerträd af 12,4 engelska tums brösthöjdsdiameter samt 137,730 timmerämnena 10,5 tum vid brösthöjd, hvilka under loppet af 40 år inedgifva en afverkning af 255,160 timmerträd, lemnande omkring 446,500 timmer; alltså pr år och pr har skogsmark 1,02 timmer.

Skog i Öfver-Kalix socken (Kalix elfdal), omfattande 17,523,12 hektar ren skogsmark, till någon del förut underkastad afverkning, visar vid 4 proc. taxering 64,407 skadade timmerträd, 97,975 friska sågtimmerträd af 12,4 engelska tums brösthöjdsdiameter samt 781,994 timmerämnena från 8,2 tums brösthöjdsdiameter, af hvilka under första 10 åren afverkas samtliga skadade timmerträd, $\frac{1}{6}$ af friska timmerträden och $\frac{1}{12}$ af timmerämnena, lika med 145,902 träd, lemnande omkring 265,000 timmer; pr år och pr har skogsmark alltså 1,5 timmer; under derpå följande 50 år 407,477 friska timmerträd, lemnande omkring 713,000 timmer; således pr år och pr har skogsmark 0,8 timmer.

Skog i Öfver-Kalix socken (Töre och Kalix' elfdalar), omfattande 14,590,18 hektar ren skogsmark, till någon del förut underkastad afverkning, visar vid 4 proc. taxering 20,401 skadade timmerträd, 291,418 friska timmerträd af 12,4 engelska tum vid brösthöjd samt 880,064 timmerämnena från 8,2 tums brösthöjdsdiameter, af hvilka under första 10 åren afverkas samtliga skadade timmerträd, $\frac{1}{6}$ af friska timmerträden och $\frac{1}{12}$ af timmerämnena, lika med 142,309 timmerträd, lemnande omkring 242,000 timmer, alltså pr år och har skogsmark 1,66 timmer; under derpå följande 50 år 609,542 timmerträd, lemnande omkring 1,066,700 timmer; alltså pr år och pr har skogsmark 1,46 timmer.

Luleå den 31 januari 1894.

Nils Sjöberg.